

Dziedzictwo rodziny Fibigerów

Opracował: Filip Zimowski kl. 6B, Szkoła Podstawowa nr 1 w

Muzyczna historia Kalisza

ako jeden z wiodących ośrodków produkcji fortepianów i pianin, Kalisz funkcjonował w powszechnej świadomości od czasów Królestwa Polskiego. Tradycje fortepianomistrzowskie Kalisza pojawiły się w 1781 roku, kiedy to przejściowo osiadły na tych ziemiach Jan Bogusław Petera przyjechał z Berlina i oferował do sprzedaży fortepiany oraz inne instrumenty własnej produkcji. To wówczas powstały pierwsze wytwórnie fortepianów, m.in. Jerzy Lindemann (1823-1850), Karol Grünberg (1830-1848), czy Fryderyk Glandt (1832-1862). Po roku 1850 przejęto produkcję instrumentów metodą przemysłową i wprowadzono proces produkcji systemem fabrycznym. Nową generację kaliskich fabrykantów fortepianów i pianin zapoczątkował Fryderyk Hintz, którego fabryka działała w latach 1854-1890. Fortepiany były wówczas najpopularniejszym instrumentem w Kaliszu. W roku 1878 zaczął się nowy etap dla kaliskiego przemysłu fortepianowego. Pojawił się pierwszy wyprodukowany przez Gustawa Arnolda I fortepian.

Ród Fibigerów w Kaliszu

Rodzina Fibigerów, o austriacko - niemieckich korzeniach, do Kalisza przybyła w latach 40-tych XIX wieku. Głową rodziny był Karol Gottlob Fibiger - stolarz, który nabył umiejętności budowy instrumentów klawiszowych. 18 stycznia 1837 roku ożenił się z Charlottą Emilią Schoen. Miał trzech synów: Gustawa Arnolda, Karola Reinholda i Rudolfa Ottona. Jego aspiracje i zamiłowanie przejął syn Gustaw Arnold I prześcigając swego ojca w fachu.

Ogłoszenie reklamowe FABRYKI FORTEPIANÓW i PIANIN ARNOLDA FIBIGERA, pod koniec XIX w.

Płaskorzeźba na pianinie przedstawiająca Gustawa Arnolda I

Gustaw Arnold I Fibiger

Gustaw Arnold I Fibiger urodził się w Kaliszu 16 października 1847 roku. Po śmierci ojca rozpoczął praktykę w fabryce Hintza, który został jego prawnym opiekunem. Po czterech latach nauki w fabryce swojego opiekuna Arnold Fibiger postanowił poszerzyć swoją wiedzę i w 1866 roku wyjechał na praktykę do Niemiec. Po powrocie do Kalisza w 1873 roku założył własny warsztat przy ulicy Józefiny 549, dzisiejszej Alei Wolności. Gdy 11 stycznia 1879 roku sprzedawał swój pierwszy fortepian, nikt nie spodziewał się, że jego mała firma odniesie tak ogromny sukces i stanie się na prawie 130 lat jednym z głównych potentatów produkcji instrumentów muzycznych na skalę światową.

Gustaw Arnold I Fibiger

Rozwój firmy

Początkowo w niewielkim warsztacie Arnold I Fibiger zatrudniał 5 – 6 pracowników a budowane instrumenty były kupowane przez kaliskich amatorów gry na fortepianie. Dzięki świetnemu wykonaniu instrumenty Fibigera zyskały sławę i chętnie były kupowane w innych miastach Królestwa Polskiego, a także w Rosji. Budowane w zakładzie Fibigera w latach osiemdziesiątych XIX wieku instrumenty, miały zazwyczaj mechanikę angielską lub ulepszoną wiedeńską, miały krzyżowy układ strun, mosiężne agrafy i inne ulepszenia techniczne systemu amerykańskiego. Według systemu amerykańskiego Fibiger budował także pianina.

Tradycja rodzinna – fortepiany APOLLO

Muzyczne tradycje rodzinne praktykował również Aleksander Oskar Fibiger (1873-1935), bratanek Gustawa Arnolda I. Uczył się w Kaliszu w fabryce Gustawa Arnolda I, następnie w Niemczech, Austrii, Szwajcarii, Francji. W 1899 r. wraz z bratem Karolem Ottonem Fibigerem (1872-1942) założył w Kaliszu fabrykę pianin i fortepianów Bracia K. i A. Fibiger zwaną też Apollo, istniejącą do 1939 r. Produkował głównie pianina, w mniejszej ilości fortepiany. Instrumenty z tej fabryki cieszyły się powodzeniem wśród muzyków i szerokiego grona odbiorców. Karol Otton zmarł w 1942 r. pochowany został na cmentarzu ewangelickim w Kaliszu. W fabryce Braci K. i A. Fibiger praktykował i pracował Jan Sylwester Fibiger (1901-1992), syn Aleksandra Oskara. Po śmierci ojca stał się współwłaścicielem fabryki, jednak wskutek nieporozumień rodzinnych wyjechał do Kowar. Po wojnie nadal prowadził ojcowską fabrykę produkując meble i naprawiając instrumenty muzyczne. Mimo starań nie udało się wznowić produkcji fortepianów. Pracował także w fabryce fortepianów CALISIA, uczył zawodu w Technikum Budowy Fortepianów. Zmarł w 1992 r. Pochowany został w Kaliszu.

Aleksander Oskar Fibiger

Karol Otton Fibiger

Z fabryką Gustawa Arnolda I współpracował też jego brat., Rudolf Otton Fibiger (1852-1919), który w swojej odlewni wykonywał ramy żeliwne do fortepianów i pianin (choć specjalnością zakładu były ... ruszty piecowe).

Pierwsze sukcesy

Pierwszy wielki fortepian koncertowy o długości 240 cm Arnold Fibiger zbudował w 1885 roku. Fortepian ów przyniósł fabryce i jej właścicielowi wielką sławę i uznanie. Chęć zagrania na tym słynnym instrumencie spowodowała do Kalisza w celu dania koncertu takie sławy jak Józef Wieniawski, Fremont Hatsch, czy Reisenauer oraz wielu innych, którzy wydali jak najbardziej pozytywne opinie. Jakość instrumentów była wielokrotnie potwierdzana na wielu wystawach, tak w miastach polskich jak i za granicą. Pierwsze odznaczenie dla instrumentów Fibigera to srebrny medal na Wystawie Rolniczo – Przemysłowej w Warszawie w 1885 roku. Na kolejnej wystawie w Warszawie w 1890 roku instrumenty Fibigera otrzymały złoty medal, co od razu podniosło zbytnie instrumentów.

Pianina i fortepiany wyprodukowane w fabryce „Arnold Fibiger”

Fortepian № 56.

Z drzewa czarnego.

Widok wewnętrzny patrz fortepian № 2 str. 19.

Pianino № 60.

Z drzewa czarnego. Rn. 538

Widok wewnętrzny patrz pianino № 4 str. 23.

ARNOLD FIBIGER, KALISZ.

Fortepian № 53. Styl „Rokoko”.

z drzewa orzechowego.

Widok wewnętrzny patrz fortepian № 2 str. 19.

ARNOLD FIBIGER, KALISZ.

№ 6. Duże pianino salonowe czarne.

wysokość 136 cm. Amerykańskiego systemu, z krzyżowaniem strunami, przeszkloną metalową ramą, moderatorem i klawiaturą

z kości słoniowej, o 7° oktawach.

Rb. 445.

ARNOLD FIBIGER, KALISZ.

Pianino № 67. Styl „Ampir”.

Z drzewa mahoniowego.

Widok wewnętrzny patrz pianino № 5 str. 25.

ARNOLD FIBIGER, KALISZ.

Pianino № 68. Styl „Ludwik XVI”.

Z drzewa czarnego.

Widok wewnętrzny patrz pianino № 5 str. 25.

ARNOLD FIBIGER, KALISZ.

№ 7. Pianino salonowe czarne,

wysokość 133 cm.

Amerykańskiego systemu, z kruszcowanymi strunami, metalową ramą, moderatorem i klawiaturą z kości słoniowej.

Rb. 425.

ARNOLD FIBIGER, KALISZ.

№ 5. Pianino półkoncertyowe czarne.

Wysokość 136 cm., Amerykańskiego systemu, z kruszcowanymi strunami, metalową ramą, moderatorem i klawiaturą z kości słoniowej o 7½ oktawach.

Rb. 460.

Nowa lokalizacja

Fabryka Arnolda Fibigera wciąż zwiększała produkcję instrumentów. Pierwsza lokalizacja fabryki nie spełniała wymagań powierzchniowych, które wzrastały wraz z zapotrzebowaniem. W związku z tym w 1898 roku zdecydowano o przeniesieniu jej na ulicę Szewską (przemianowaną niedługo na ul. Chopina). Tam fabryka została wyposażona w silnik parowy. W 1900 roku sytuacja zmusiła właściciela do wybudowania nowego gmachu fabrycznego posiadającego cztery piętra i 35m długości.

Fabryka fortepianów Arnold Fibiger | reprodukcja z katalogu, 1906 r.

Rozbudowa fabryki

W 1902 roku Fabryka Fortepianów i Pianin „Arnold Fibiger” została wyposażona w silnik gazowy o mocy 12 KM a zatrudnienie znalazło w niej 40 osób. Rok 1905 przyniósł fabryce obroty roczne w wysokości ok. 75 000 rb. Rozsławiona w Polsce fabryka zaczęła podbijać Europę i świat od 1906 roku, kiedy to zdobyła „Grand Prix” na wystawie w Paryżu, a później, w tym samym roku, w Londynie. Wraz ze wzrostem produkcji wzrasta także zatrudnienie w fabryce, która w 1909 roku dawała pracę ponad 50 osobom. Przed I wojną światową produkcja wynosiła 2 000 instrumentów rocznie przy zatrudnieniu 300 robotników. Dzięki swojej wyśmienitej jakości instrumenty Fibigera podbiły rynek rosyjski. W związku z podbojem ogromnego rynku rosyjskiego fabryka została poddana kolejnej rozbudowie. Tym razem powstał 4-piętrowy i długi na 80 metrów gmach o żelazo-betonowej konstrukcji, stanowiący przedłużenie dotychczas istniejącego budynku. W tym czasie fabryka wyposażona była w nowoczesne maszyny i urządzenia, suszarnie, magazyny i silnik gazowy o mocy 75 KM.

Medale na elewacji fabryki pianin i fortepianów Calisia w Kaliszu

Pianino z 1906 r., które zdobyło medal na wystawie w Paryżu

Dom Fibigerów

Równoległe z fabryką i na jej terenie, Gustaw Arnold I wzniósł okazałą willę dla siebie i swojej rodziny. Obecnie znajduje się ona na liście zabytków województwa wielkopolskiego pod numerem rejestru 617/A z dnia 18.02.1991r. Swego czasu dom ten był jednym z jaśniejszych punktów kulturalnych Kalisza. Gościli tu między innymi Maria Dąbrowska, Janusz Teodor Dybowski, Tadeusz Kulisiewicz, Artur Rubinstein czy Witold Małcużyński. Z willą tą związana jest piękna anegdota, według której na polecenie Gustawa Arnolda I Fibigera wejście główne do domu miało być zamknięte, a mieszkańcy willi mieli używać tylko wejścia bocznego. Głowa rodziny Fibigerów swoją fanaberię tłumaczyła tym, że drzwi frontowe do swojego domu otworzy tylko i wyłącznie cesarzowi niemieckiemu Wilhelmowi II Hohenzollernowi.

Zdjęcie rodzinne przed rezydencją

I Wojna Światowa

Wybuch I wojny światowej kończy pewien okres w dziejach Fabryki Fortepianów Arnold Fibiger. W ciągu 36 lat istnienia Arnold Fibiger stworzył wiele udanych modeli pianin i fortepianów o różnej wielkości oraz różnych stylach obudowy.

Doprowadził swoją firmę na czołowe miejsce w produkcji instrumentów w kraju, dzięki czemu Kalisz zyskał miano największego ośrodka fortepianowego wyprzedzając znacznie ośrodek warszawski. Przed wybuchem wojny w fabryce rozpoczął pracę Gustaw Fibiger II. Po wybuchu wojny w sierpniu 1914 roku, hale produkcyjne na ponad cztery lata zamknięto, a Gustaw Arnold I z rodziną przeniósł się do Warszawy.

Śmierć Gustawa Arnolda I

„W pierwszych dniach Wielkiej Wojny, w czasie bombardowania Kalisza przez Niemców, fabryka za pomocą własnej sieci wodnej gasi szereg pożarów wybuchających w okolicy, ratując mieszkańców i ich dobytek. W pamięci następnych pokoleń pozostaje wspomnienie o tym, jak wiele istnień ludzkich uratował Arnold Fibiger.

Zemsta niemiecka za pomoc udzieloną mieszkańcom Kalisza była okrutna. Następuje ześrodkowanie ognia artylerii niemieckiej na dymiący komin fabryki. Kilka granatów wpada do magazynu i niszczy znajdujące się tam instrumenty. Pradziadek Arnold jest załamany. Nie mogąc pogodzić się z takim zrujnowaniem dorobku swego życia, opuszcza Kalisz i wyjeżdża do Warszawy. Niespodziewana śmierć Gustawa Arnolda I, 5 lutego 1915 roku, wywołuje w rodzinie ból i ogromną stratę”

Fragment książki „Dusza zaklęta w

Gustaw Arnold II Fibiger

Po I wojnie dyrektorem fabryki został syn Gustawa Arnolda I Fibigera - Gustaw Arnold II, urodzony 19 stycznia 1881 roku w Kaliszu. W fabryce początkowo produkowano meble, ale w niedługim czasie wznowiono produkcję instrumentów. W powojennej rzeczywistości fabryka nie osiągała wyników sprzedaży choćby podobnych do przedwojennych. Znana była przede wszystkim na rynku krajowym, chociaż pamięć i dobra opinia po przedwojennych instrumentach pozostała, a dzięki nowym konstrukcjom autorstwa Gustawa Arnolda II dobre imię fabryki zostało utrzymane. Wielki rozgłos przyniosło fabryce wielkie pianino koncertowe o wysokości 150 cm, dorównujące siłą brzmienia fortepianowi. Okres powojenny to także nowe przedstawicielstwa na terenie kraju. 27 kwietnia 1925 roku Gustaw Fibiger II uzyskał dyplom mistrzowski przyznany mu przez Urząd Starszych Zgromadzenia Fortepian-Organmistrzów w Warszawie. W nagrodę za znaczne przyczynienie się do rozwoju Kaliskiego Towarzystwa Muzycznego został także mianowany jego członkiem honorowym, był także współzałożycielem Związku Przemysłowców Kaliskich.

Gustaw Arnold II Fibiger

Katalog pianin i fortepianów
Arnold Fibiger
Rok założenia 1878

Materiały używane w Fabryce Fortepianów i Pianin „Arnold Fibiger”

Znak firmowy umieszczany na wystawach.

W latach międzywojennych FFiP „Arnold Fibiger” importowała wiele surowców potrzebnych do budowy instrumentów. I tak drewno rezonansowe przywożone było z Rumunii. Drewno na forniry pochodziło z Ameryki Środkowej (mahoń), Indii i Brazylii (palisander), z Kaukazu i Ameryki Południowej (orzech). Drut stalowy na struny sprowadzano z Niemiec, Anglii lub Szwecji. Mechanizmy wraz z kompletem młotków oraz śrubami, które były produkowane na zamówienie według wymiarów ściśle dostosowanych do wyliczeń i konstrukcji produkowanego modelu kupowano w Niemczech i Francji od firm „Langer”, „Renner” i Schwander”. Ramy żeliwne były produkcji polskiej (z odlewni „Rudolf Fibiger”), a drut miedziany na struny basowe produkowany był na licencji przez firmę „Kabel Polski” w Radomsku. Kołki strojeniowe, stalowe, gwintowane kupowano w Polsce, Czechosłowacji lub Austrii. Agrafy 1 – 3 otworowe z mostkami, zamki do pianin z kluczami i zawiasy do pulpity kupowano od „Femy” z Bydgoszczy, sztyfty klawiaturowe w „Metalurgii” z Radomska. W różnego rodzaju filce fortepianowe zaopatrywała fabrykę firma „Weile” z Łodzi, a w lakier rezonansowy „Nobiles” z Włocławka. Kość słoniowa była dostarczana przez francuskie firmy.

Rodzice Arnolda III Fibigera

Gustaw Arnold II Fibiger

Prezent zrobiony przez pracowników fabryki z okazji ślubu Gustawa Arnolda i Wandy Almy w 1911 roku

Wanda Alma Fibiger

Śmierć Gustawa Arnolda II

Gustaw Fibiger II zmarł nagle na atak serca 8 grudnia 1926, tańcząc na balu przy dźwiękach własnego fortepianu. Nie doczekał przekazania firmy swojemu synowi Gustawowi III. Po jego śmierci firma przeszła w 50% w ręce żony Gustawa II – Wandy Karoliny Almy Fibiger, a w 50% w ręce ich dzieci Gustawa Arnolda, Elwiry Marii i Wandy Łucji. Jako że dzieci były niepełnoletnie, kierownictwo firmą w ich imieniu przejęła matka. Dzięki jej staraniom z wiedeńskiej fabryki Bösendorfer sprowadzono do Kalisza konstruktora fortepianów Karola Broniszowskiego, który pokierował fabryką od strony technicznej i zapewnił jej ciągłość produkcji. Pod jego kierunkiem budowano nowe modele instrumentów, a także unowocześniano stare. A co najważniejsze Karol Broniszowski przygotowywał do fachu fortepianomistrza i roli zarządcy fabryki Gustawa Arnolda III.

Gustaw Arnold III, Wanda Łucja, Elwira Maria

Instrumenty z kaliskiej fabryki w dalszym ciągu cieszyły się dobrą opinią i zdobywały kolejne nagrody. Były kupowane przez różne instytucje. W latach trzydziestych zostały zakupione przez rozgłośnie radiowe w Katowicach, Krakowie, Toruniu, Wilnie, Warszawie, znalazły się w teatrach w Brześciu, Grudziądzu, Kaliszu, Płocku, w Towarzystwach Muzycznych w Warszawie, Kaliszu i Włocławku. Również konserwatoria i szkoły muzyczne z Brześcia, Inowrocławia, Kalisza, Katowic, Krakowa, Lwowa, Płocka, Siedlec, Tarnowskich Gór, Torunia, Warszawy i Zamościa zakupiły instrumenty z fabryki Fibigera.

Fortepian wykonany na polski statek „Chrobry” w 1938 roku

Podziękowania od uczestników III Międzynarodowego Konkursu Pianistycznego im. F. Chopina w 1937 roku

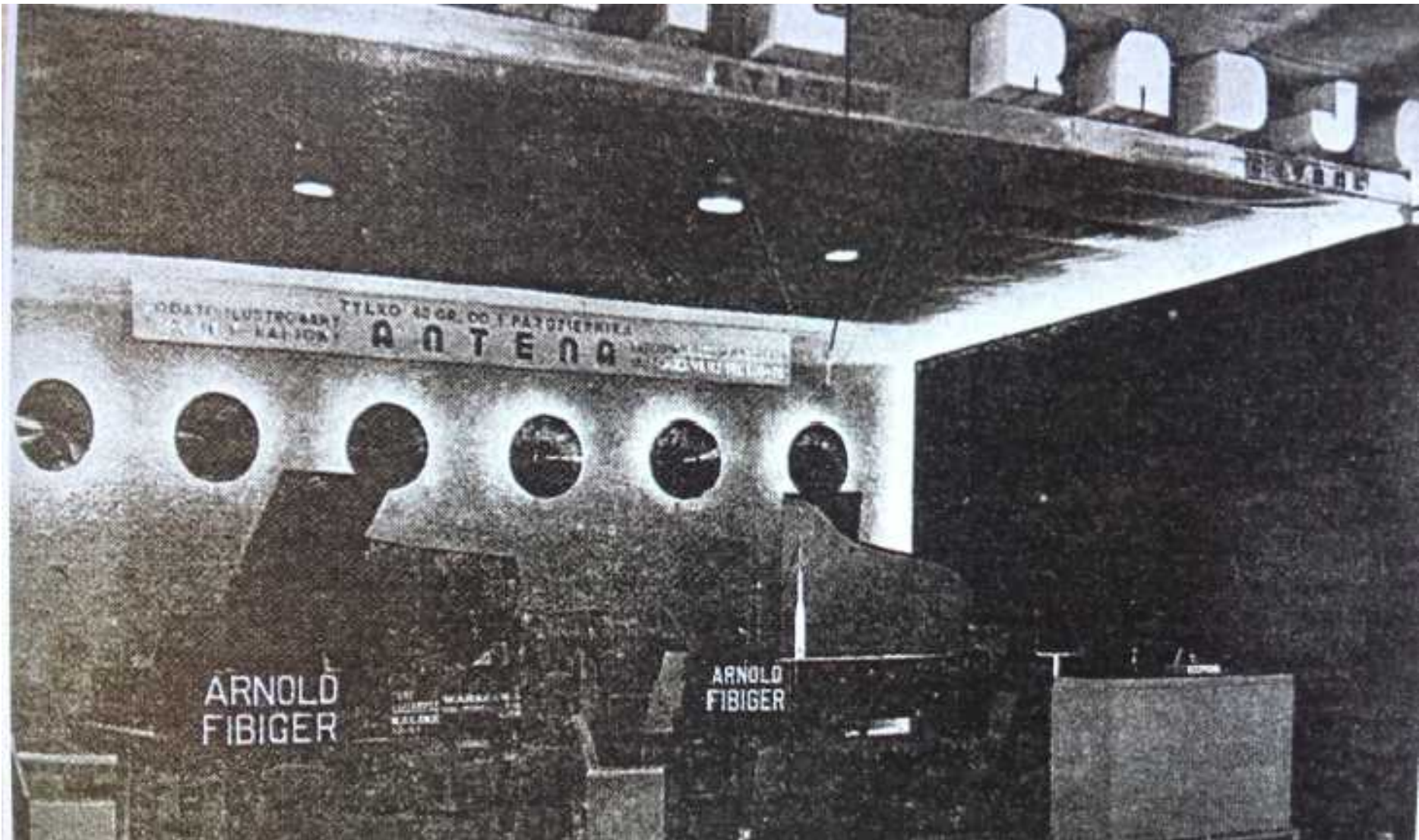
Ze „złotej księgi” Hławy „Arnold Fibiger”
Opinie tych wirtuozów o światowej sławie przynioszą
nam prawdziwy zaskoczenie.

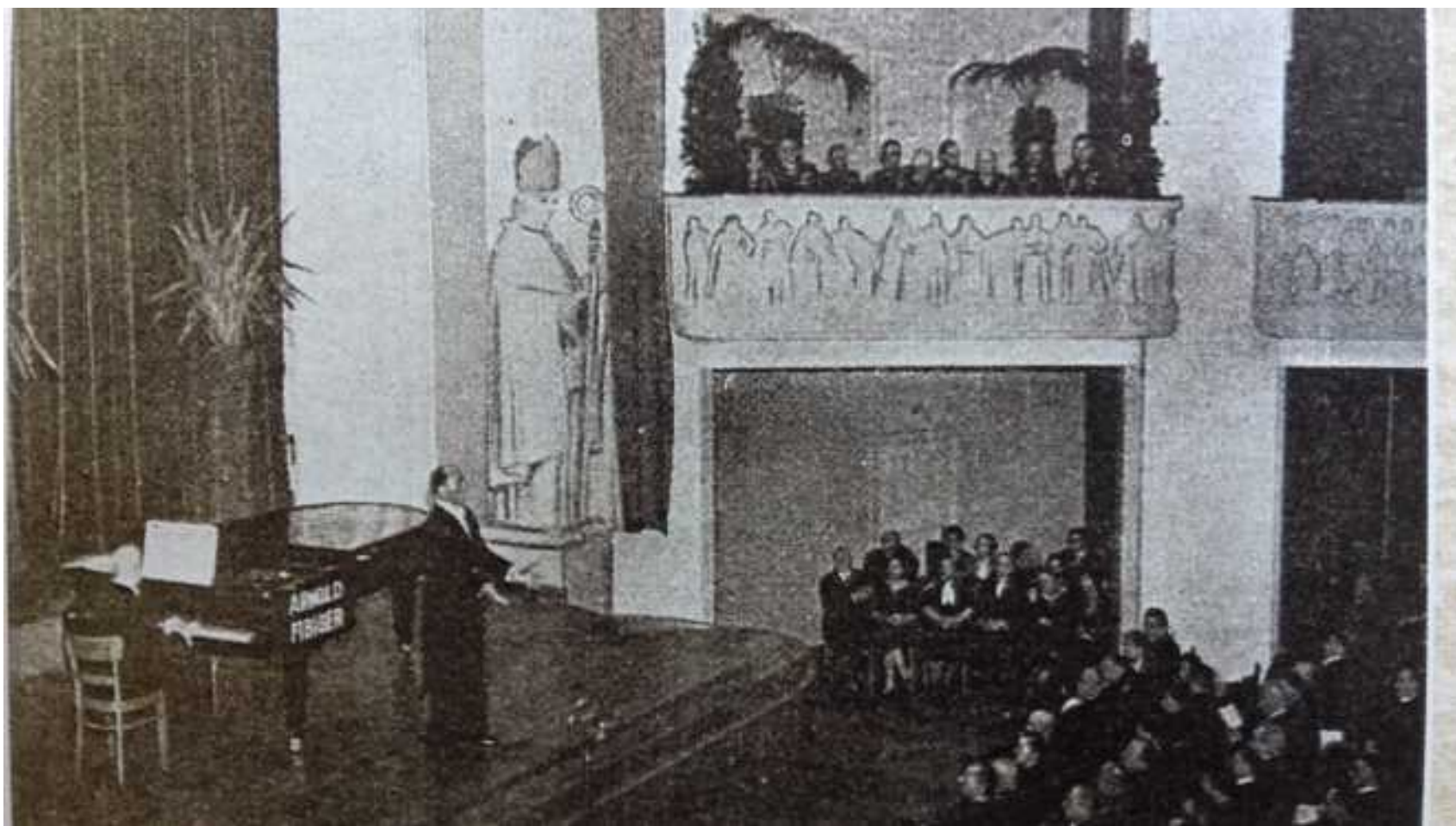
Fortepian Fibigera zakupiony przez wytwórnię filmową

Fortepian Fibigera w Radiu Polskim

Fortepian Fibigera na koncercie Jana Kiepury w Warszawie

W 1938 roku z okazji 60-lecia fabryki został wykonany fortepian wielki koncertowy, którym w taki sposób chwalili się twórcy:

„Fortepian koncertowy o długości 2,80 m. (...) prześcignął wszystko, co dotychczas było, i stanowi prawdziwą rewelację w naszym przemyśle. Jest to fortepian zbudowany na zmienionych nieco zasadach i jest prawdziwą dumą naszych polskich konstruktorów. Zatem nic dziwnego, że spotkał się z takim przyjęciem we wybrednych kołach muzycznych, że fabryka nasza nie może nadążyć z produkcją tego modelu.”

Wystawa w Nowym Jorku

W 1939 roku jako jedyna polska firma „Arnold Fibiger” została zaproszona do udziału w nowojorskiej „Wszecławiatowej wystawie” instrumentów, co jednoznacznie świadczyło o jej najwyższej w kraju randze. Na wystawę tę fabryka wykonała nowy model fortepianu gabinetowego o długości 148 cm., którego jedno rezonansowe i obudowę zaprojektował wnuk założyciela fabryki Gustaw Arnold Fibiger (III).

Wanda Alma z córkami i
pracownikami fabryki, lata 30-ste
XX w.

Gustaw Arnold III był zaproszony do Nowego Jorku na uroczyste otwarcie wystawy. Niepewna sytuacja w Polsce nie pozwoliła mu zostawić fabryki, matki i sióstr – Elwiry i Wandy.

Gustaw Arnold III Fibiger

Instrumentow.

rześnia 1912 roku,
n gimnazjum im.
diował w
lowej. W połowie
ną naukę zawodu
od kierunkiem
wszystkie działy
ortepianowych,
nanizmów
nał rysunki
ia konstrukcyjne.
zmów, strojenia
8 roku zgłębiał
y wiedeńskiej
Po roku powrócił
e stanowisko
llowym. Do
nów i Pianin
ącznie 20 697

ŚWIADECTWO DOJRZAŁOŚCI

Fibiger Gustaw Arnold

urodzony dnia 13 stycznia 1912 r. w Kaliszu
uczestniczył w szkoleniu technicznym
w Zakładzie Technicznym
Przemysłu Ciepłotekonicznego
na ul. Mickiewicza 10 w Kaliszu
zakończył go z wynikiem
satisfakcyjnym.

Przebieg nauki w tym zakładzie w latach 1930-1931
zakończył z wynikiem dobrym. Wskazywał na wyjątkowo
dobry wycisk. Przewodność Komisji Egzaminacyjnej powołanej przez Komitet
Ogólny Szkoły Technicznej
z dnia 16 kwietnia 1931 r. Nr 424/31 z wyjątkiem
wymagającym w celu zdawania z przeliczeń specjalności.

- waga bardzo dobrze
- język polski satisfakcyjnie
- język niemiecki dobrze
- matematyka dobrze
- fizyka dobrze
- chemia dobrze
- rysunek dobrze

Przez ten wydział, ustalono w tym czasie w klasach VI - VIII
(zab. odpowiedzialności) na specjalności technicznej do specjalnego gimnazjum
z przeliczeniami następującymi:

- język polski dobrze
- matematyka satisfakcyjnie
- fizyka dobrze
- chemia dobrze
- rysunek dobrze

Przewodność Komisji Egzaminacyjnej w Kaliszu
Gustaw Arnold
z dnia 14 kwietnia 1931 r. Nr 424/31 z wyjątkiem
wymagającym w celu zdawania z przeliczeń.

FABRYKI NOWA KOMPANIA HIGIENICZNA

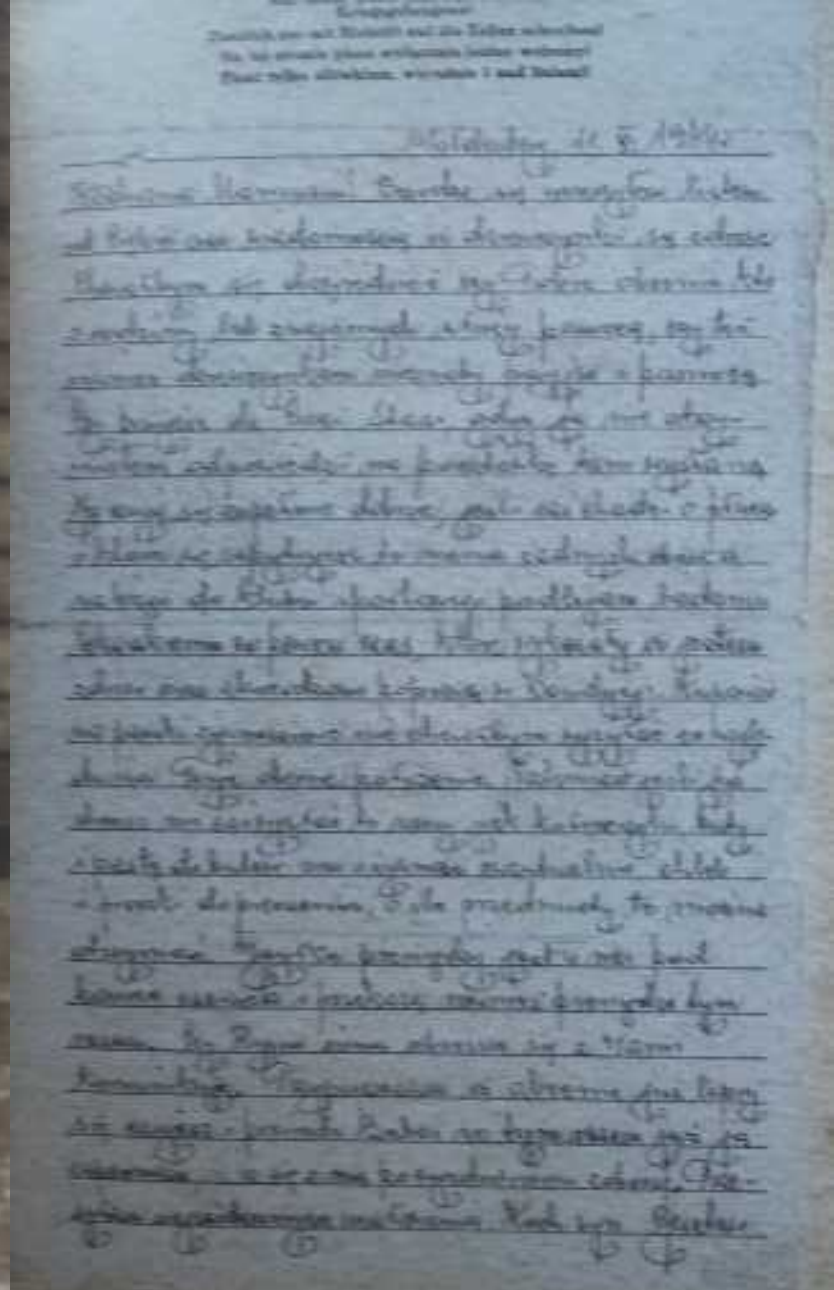
CELEBROWANIE
FABRYKI NOWA KOMPANIA HIGIENICZNA
Fibiger Gustaw Arnold

II Wojna Światowa

Niestety młodemu Gustawowi nie dane było objąć rządów w fabryce. We wrześniu 1939, jako oficer 25. Pułku Artylerii Lekkiej wchodzącego w skład Armii Poznań, bił się z Niemcami nad Bzurą oraz brał udział w obronie Warszawy. Po upadku stolicy wzięty został do niewoli i resztę wojny spędził w oflagach. Tymczasem Niemcy przejęli fabrykę Fibigerów. Dostosowali ją do swoich wojennych potrzeb i uruchomili w niej produkcję od mebli, przez skrzynki na amunicję, do pudełek na maski gazowe włącznie. Mimo wielokrotnych propozycji ze strony hitlerowców, by zdeklarował się jako Niemiec, Gustaw Arnold III pozostał wierny swojej ojczyźnie.

Gustaw Arnold III w obozie jenieckim Woldenburg, 1944 r.

List do matki napisany przez Gustawa Fibigera w obozie jenieckim.

Elwira Maria Fibiger ur. 24 lutego 1916 roku, podobnie jak pozostali członkowie rodziny utalentowana muzycznie

Elwira Fibiger i Henryk Fulde

Okupacja niemiecka

W 1939 roku Elwira Maria Fibiger- siostra Gustawa III wyjeżdża do Warszawy. Tam zastaje ją wojna. Wiąże się z Polskim Czerwonym Krzyżem , udziela pomocy, organizuje szpitale polowe, opiekuje się rannymi, wspiera finansowo. W 1943 roku Henryk Fulde, kuzyn Elwiry, i jej przyjaciel Konrad Wunsche zakładają siatkę wywiadowczą „Miecz i Pług”. Po połączeniu Narodowej Organizacji Wojskowej i Armii Krajowej, Elwira zostaje członkiem AK. Jest młoda i odważna. Dostaje trudne zadania wywiadowcze. Dowództwo AK wykorzystuje jej niemieckie korzenie.

W majątku rodzinnym w Żydowie powstaje tajna drukarnia. Hania i Henryk Fulde – kuzyni Elwiry i Wandy, z wielką determinacją redagują wrogą prasę, ulotki, broszury. Henryk w akcie desperacji, żeby być pomocnym i nie pójść do niemieckiego wojska, obcina sobie cztery palce lewej ręki.

Struktury organizacji kaliskich są świetnie maskowane. Pomimo inwigilacji Niemcy przez długi czas niczego nie dostrzegają. Masowe aresztowania następują w marcu 1944 roku. Wszystkich oskarżono o działalność przeciwko Trzeciej Rzeszy, szpiegostwo, sabotaż. Działalność grupy konspiracyjnej osób pochodzenia niemieckiego była dla nazistów szokiem.

Przyjaciel rodziny Rajmund Iwanowicz Szyndler, jako bardzo zamożny człowiek próbuje uwolnić Elwirę i Wandę. Za garść nieoprawionych brylantów z rąk gestapo udaje się jedynie odzyskać Wandę. Niemcy pod żadnym warunkiem i za żadne pieniądze nie zgodzili się na zwolnienie Elwiry.

Szóstego grudnia odbył się proces oskarżonych pochodzenia niemieckiego. Na karę śmierci zostali skazani m.in. Elwira Fibiger i jej kuzyn Henryk Fulde.

19 stycznia 1945 roku skazańców wywieziono do podkaliskiego Skarszewa gdzie strzałem w głowę zamordowano 56 działaczy polskiego podziemia.

Grobowiec rodziny Fibigerów

Po ekshumacji, której dokonano 26 kwietnia 1945 roku, Elwira została pochowana w rodzinnym grobowcu w Kaliszu na cmentarzu ewangelicko-augsburskim. Spoczęła obok matki, ojca, babki, dziadka i reszty rodziny Fibigerów.

Matka Gustawa III , Wanda Alma zginęła 23 stycznia 1945 roku, stojąc na balkonie własnej rezydencji. Dosięła jej seria pocisków z karabinu maszynowego od uciekających Niemców.

Gustaw Arnold III i Elwira Maria w 1918 roku

Wanda Łucja, lata 30-ste XX w.

Po II wojnie

9 lutego 1945 roku wycieńczony Gustaw III wraca z obozu. Fabryka przechodzi pod przymusowy zarząd państwowy. Wieści o powrocie Gustawa szybko rozchodzą się po Kaliszu. Pod koniec lutego w rezydencji Fibigerów zjawia się delegacja i nakłania właściciela do pojawienia się w fabryce. Gustaw obejmuje kierownictwo fabryki. Powojenna polityka zakazuje produkcji instrumentów, trwa produkcja mebli. Mimo to Gustaw w konspiracji przystępuje do montowania pierwszego pianina. W 1946 roku powstaje pianino o nazwie "Kurier Kaliski", z którym autor w 1947 roku jedzie na Międzynarodowe Targi do Poznania.

Powraca produkcja pianin i fortepianów. 24 listopada 1948 roku fabryka zmienia nazwę na „CALISIA”, gdyż według władz zachowanie nazwiska byłego kapitalisty wywołuje złe skojarzenia i emocje. Gustaw konstruuje coraz to nowsze modele. Wzrasta zainteresowanie i napływają zamówienia z Europy.

W 1953 roku, za sprawą dyrektora Zjednoczenia Przemysłu Muzycznego, Fibiger zostaje zmuszony do rezygnacji z dotychczasowego stanowiska i zostaje głównym konstruktorem działu instrumentów. Nowa dyrekcja, oprócz stanowiska, odbiera Fibigerowi pół domu.

Pod koniec lat 60-tych przestaje być głównym konstruktorem, a zostaje kierownikiem działu fortepianów. Mimo to nie ustaje w pracach nad udoskonaleniem instrumentów. W roku 1973 pianino gabinetowe jego konstrukcji zdobywa srebrny medal na Targach Muzycznych we Frankfurcie nad Menem. Starzy pracownicy fabryki, wychowani przez właścicieli, pracują tak, żeby pianina „Calisii” były najlepsze, z czasem jednak wśród fortepianomistrzów jest coraz mniej fachowców ceniących pracę i kochających rzemiosło tak jak Gustaw Arnold III Fibiger.

Nowe logo fabryki

CALLSIA

A close-up photograph of a piano keyboard. The brand name 'CALLSIA' is prominently displayed in gold, serif lettering on the black fallboard above the keys. A red string is stretched horizontally across the white keys, passing between the black and white keys. The lighting is dramatic, highlighting the texture of the keys and the metallic sheen of the brand name.

Gustaw Arnold III z Kristianem Zimmermanem, fabryka 1975 r.

Gustaw Fibiger wraz z pracownikami „Calisii”

W 1975 roku po wygranej Krystiana Zimmermana w Międzynarodowym Konkursie Chopinowskim KFFiP Calisia postanowiła uhonorować muzyka i ufundowała mu fortepian.

Technikum Budowy Fortepianów

Na początku lat 50-tych Gustaw Arnold Fibiger troszcząc się o przyszłość zakładu, wysunął pomysł powstania szkoły, której zadaniem byłoby kształcenie młodych kadr. Przewidywał bowiem, że przedsiębiorstwo zostanie pozbawione kiedyś fachowców wraz z odejściem starej kadry doskonałych mistrzów. Sam Fibiger czuł się w obowiązku przekazać swoją wiedzę i doświadczenie młodszemu pokoleniu. Technikum Budowy Fortepianów powstało

w 1954 roku. Była to pierwsza w Polsce i jedna z trzech na świecie szkół średnich o takim profilu. Gustaw Fibiger kierował tą placówką od jej powstania do roku 1964, a pracę dydaktyczną prowadził nieprzerwanie do roku 1978. Po jego śmierci Technikum Budowy Fortepianów otrzymało imię swojego twórcy i długoletniego opiekuna.

Gustaw Arnold Fibiger był żonaty od 1946 roku z Ireną Krupczyńską, z którą miał dwie córki: Elwirę i Ewę. Został odznaczony Krzyżem Walecznych, Medalem za Udział w Wojnie Obronnej 1939, odznaką Zasłużonego Działacza Kultury, Zasłużonego dla KFFiP Calisia, Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Gustaw Fibiger odszedł na emeryturę w 1977 roku, nie zostawiając po sobie następcy, kontynuatora tradycji rodzinnej. Zmarł 22 stycznia 1989 roku, został pochowany w grobowcu rodzinnym w Kaliszu. Po stu latach i trzech pokoleniach Fibigerowie przestali budować instrumenty. Fabryka działała jeszcze do 2007 roku. W roku 1991 budynek fabryki został

Rodovid Rodriny Fibigerow

Carl Gottlob von Fibiger
ur. Vidim okto 1808 - 1859

Zoia Charlotta Emilia Shora z.d. Woll
1816 - 1890

Carl Gustav Arnold Fibiger (I)
1847 - 1915
Zoia Berta Neuman
1855 - 1919

Karel Reinhold Fibiger
1845 - 1880
Zoia Jda Neuman
1852 - 1876
|| Zoia Kamlika Hilke

Rudolf Otto Fibiger
1856 - 1919
Zoia Koneka Tiska
vazivana

Lidia Cecylia Fibiger
Kohl

Walentyna Fibiger (Hindemith)

Edwina Fibiger
1880 - 1950

Lucja Emilia Fibiger (Fulde)
1892 - 1970

Karel Otto Fibiger
1872 - 1942
Jenny Shora (1879 - 1942)

Aleksander Oskar Toms
1873 - 1935
Anieta von Wittgen

Carl Gustav Fibiger (II)
1881 - 1926
Zoia Wanda Blum
zm. 1915

Jelwiga

Lidia

Haliva

Carl Gustav Arnold Fibiger (III) (1912 - 1989)
Zoia Shena Campyrita
1921 - 1994

Edwina Fibiger
1916 - 1945
|| ~~Walentyna M.~~

Wanda Lucja Fibiger
1920 - 1999
Teodor Jouszta

Aleksander M. Fibiger
1900 - 1976

Jana Fibiger
1901 - 1995

Danute

Radwan

Wladimir

Bibliografia

- Elwira Fibiger „Dusza zaklęta w fortepianie”
- K. Walczak, D. Wańka „Pół wieku technikum budowy fortepianów im. Gustawa Arnolda Fibigera w Kaliszu”
- <http://opencaching.pl/viewcache.php?cacheid=42237> Przemysław Chabracki, *Przemysł fortepianowy w Kaliszu w XIX i XX wieku.*, praca magisterska pod kierunkiem prof. dr hab. Bohdana Lapisa, WH UAM, Poznań 2009
- https://wkaliszu.pl/8037222/Fabryka_Fortepianow_i_Pianin_Calisia.html
- https://pl.wikipedia.org/wiki/Fabryka_Fortepian%C3%B3w_i_Pianin_Arnold_Fibiger_w_Kaliszu
- http://www.calisia.com/historia_marki.html
- <http://wiadomosci.onet.pl/prasa/koniec-przed-koncem/49911>
- <http://www.archiwum.kalisz.pl/wystawy-on-line-008-05>
- <http://www.calisia.pianina.pl/calisia.html>
- <https://www.facebook.com/763482893764810/photos/a.763483090431457.1073741826.763482893764810/763487837097649/?type=3&theater>
- <http://kalisz.liszewski.info/index.php/2015/arnold-fibiger-fabryka-fortepianow-i-pianin-w-kaliszu/>
- <http://www.info.kalisz.pl/biograf/FibigerE.htm>
- <http://www.calisia.com/zalozyciele.html>
- <http://piano.instruments.edu.pl/en/piano-makers>
- <https://www.muzeumwkaliszu.pl/historia-przemyslu-muzycznego-w-kaliszu.html>
- <http://www.fmforte.pl/wp-content/uploads/2014/04/katalogFibiger2.pdf>
- <http://www.info.kalisz.pl/biograf/FibigerGA.htm>
- <http://benignus.com.pl/tbf/historia/>